

Kahro Marek: maailma saa ka tõsõ veere päält kaia

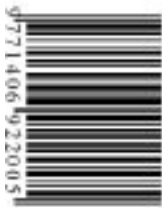
Kae lk 2

Kõgõ parõmb Tori hobõsõ arõtaja om Võromaalt

Kae lk 3

Ruitlasõl halgahtu hää plaan...

Kae lk 4

Riigigümnaasiumi hoitva nuuri kodokandin

Päält Põlva ja Võro riigigümnaasiumi luumist om jäänü tsipakõsõ inämb opilaisi kodomaakunna gümnaasiummi opma.

Maavalitsusõ saiva õkva kokko numbri, kohe omma edesi opma lännü keväjä põhikooli lõpõtanu opilasõ. Põlva maakunnan lõpõf põhikooli 240 nuurt, näist 115 (48%) opp edesi uma maakunna gümnaasiumin: Põlvan 92, Rāpināl 15, Verskan 5 ja Kanepin 3. Kavvõmbal gümnaasiumin opp 50 nuurt ja täüskasunuidõ gümnaasiumin 15*. Aasta tagasi lätš kodomaakunna gümnaasiummi opma 47% ja katõ aasta iist 44% põhikooli lõpõtanuist.

Võro maakunnan lõpõf põhikooli 334 nuurt, näist 171 (51%) opp edesi uma maakunna gümnaasiumin: Võrol 96, Parksepān 45, Vahtsõliinan 12 ja Antslan 18. Kavvõmbal gümnaasiumin opp 37 nuurt ja täüskasunuidõ gümnaasiumin 36*. Aasta tagasi lätš kodomaakunna gümnaasiummi opma kah 51% ja katõ aasta iist 46% põhikooli lõpõtanuist.

«Ma es hõiganu väega kipõlt, kas riigigümnaasium om mõotanu nuuri jäämä opma umma kodomaakunda – Põlva gümnaasium õkva alost ja Võro uma om kah noorõkõnõ viil,» ütelf Põlva maavalitsusõ haridusnõvvoandja Ohaka Katrin. «Kooli valimisõ põhjusõ omma huvitava. Tarto liina haridus-

osakunnan tüül ollõn näi, et kõgõ tähtsāmb olf kas vanõmba kogõmus sama kooliga vai sis müüdi kooli kotsilõ. Määne om hää kuul? Lihtsä kūsümüs, a vastussit om palfo.»

Ohaka Võro kolleeg Lutsari Kristiina ütelf, et numbridõ per-rā olõ-i muutus märkmist väärt, no opilaisi arvamiisi muutumist om tä tundnu küll. «Illos maja, nuur teküs koolijuht, kiä pand kooli sisse palfo väke – noorõ arvasõ selgele Võro gümnaasiumist parõmbahe ku inne,» ütelf tä.

«Arvssi, et tuu lātt tsipa kipõmbalt, ku rohkõmb nuuri mi kuuli jõud,» ütelf Võro riigigümnaasiumi direktri Kurvitsa Karmo. «Viil ei olõ säänest tunnõt, et noorõ jätnü Võro gümnaasiumi peräst Tartohe minemada. No opilasõ omma kitnü, et mi kuul om lõõdnü hää tasakaalu: opmisõn om kõrd ja süstem, no tuu man om häste hulga luuvust ja saa opmisõs palfo eri ainit valli.»

Vagivahtsõ Põlva gümnaasiumi juht Savi Alo ütelf, et opilaisi arvamist kooli kotsilõ om viil varra uuri – riigigümnaasium om tennü tüüd õnnõ kuu aigu ja tuudki asõnduspinna pääl. Vahtsõst aastast saa oppi vahtsõn majan ja opilaisi käest arvamiisi kūsimine om plaanit keväjās.

** Täüskasunuidõ gümnaasiumi opilaisist omma mõnõ ka varramba põhikooli lõpõtanu.*

Uma Pido plaadi pido Varbusõl

Õkva valmis saanut IV Uma Pido DVD-plaati näüdātās 1. rehekuu päävāl (1.10.) kell 17 Varbusõ muusigamõisa aidan.

Kaias valituid kotussit DVD päält. Laulu võtva iist Hainsoo Meelika ja Õunapuu Lauri. Näüdātās ka Uma Pido sõbra Ritsingu Alo vahtsõt noodiraamatut «Tuul laulis...». Kõik omma oodõdu. Piledirahha ei kūsütä.

Uma Pido filmi om katõ plaadi jago. Edimādse plaadi pääl om nätä lõigukõisi üten jutujamiiisiga: rahvalauluõdagist inne pito; pidopäävāl olnust laadust; pidokontsõrdi pääproovist ja pido sümbolist ritsikpillist. Tõsõ plaadi pääl om pido pääkontsõrt ja ka jutujamisiõ päält kontsõrti olnu simmani aigu.

DVD ülesvõtmist ja filmisaamist tugõsi kultuuriministeriüm, hasartmängumassu

nõvvokogo ja rahvakultuuri keskusõ Vana-Võromaa kultuuriprogramm.

Päält DVD-näütāmist tulõ Varbusõ muusigamõisan suur suvõlõpu välakontsõrt «Laul lātš mõtsa» üten Mõtsatõllu, Ummamuudu ja kunna-kooriga.

Teedüst saa manu Uma Pido ja Varbusõ muusigamõisa kodo-lehe päält.

UL

Ettevõtjas saa julgõ

HARJU ÜLLE
ylle@umaleht.ee

Tulõvadsõl ettevõtlusnädālil (3.–9.10) härgütedās inemiisi ettevõtjas nakkama.

Vahtsõ väiku ettevõttõ luumist tugõ kõgõ laapsambahe töötukassa – antas kooni 4474 eurot. Timahava om töötukassa käest kūsütü tukõ uma ettevõttõ luumisõs Põlva maakunnan 25 ja Võro maakunnan 27 kõrda, rahha om antu vastavalt 12 ja 11 ettevõtmisõ jaos. Mõlõmban maakunnan ütte projekti viil hinnatas.

«Ti kandin om rahha saanud ettevõtmiisi tublistõ üle eesti keskmidse,» kitf töötukassa ettevõtlustoetuisi osakunna juhataja Kaivu Indrek. «Äriplāni omma asāligu, naata ei niisama rahha kūsümä, et äkki antas. Om nātä, et inemise haridus ja tüükogõmus passis ettevõttõ tegevusalaga kokko.»

Vahtsõ ettevõttõ omma väega mitmõn valdkunnan: ilotarõ, chitāmine, massinidõ remont, pottsepätüü, kompevekke tegemine, mesindüs, ettevõtmiisi kõrraldaminõ, disaineritüü, fotograafia, mafakasvatus, pruulikoda, oppusõ, sõõgipakminõ.

Töötukassa nõud, et inemine piät olõma töötuna arvõl, täl piät olõma kas inne ettevõtluskogõmust, majandusharidus vai ku tuud ei olõ, sis piät läbi tegemä ettevõtlusoppusõ (vähāmbālt 56 tunni).

Töötukassa Põlva osakunna juht Mandeli Katri ütelf, et näide kaudu om timahava ettevõtlusoppusõl käünü 22 inemist ja õkva alostas vahtsõnõ punt.Võro maakunnan om oppust saanu 24 inemist ja täāmbä naas pääle vahtsõnõ oppus 12 inemisele, and teedä Velkmanni Külli.

«Ettevõtlusoppusõ mõtõ om tuu, et inemine mõtlõs inne uma plaani läbi, ku nakkas äriplāni kirotama,» seletf Mandeli Katri. «Oppusõl saa selges, kas inemise ärimõtõ nakkas äri-ilman tüüle ja ku häste inemine ettevõtjas passis.»

«Nakka pääle!» härgüf Põlvamaa arõnduskeskusõ ettevõtluskonsultant Plakso Diana ettevõtlushuviliidsi. Tä ütelf, et suurõmb jago inemiisist passis ettevõtjas

HARJU ÜLLE PILT

Epleri Rain (kural) ja Soonõ Mihkli paki Sulbi mihklilaada pääl vahtsõt ollõsorti nimega Estrefä ja visassi villast, et taa passis Eesti presidendivalimiisi ammõtligus ollõs.

Ettevõtlusnädāli ettvõtmiisi Vanal-Võromaal

4.10. kell 9.30 ettevõtluspäiv vahtsilõ ettevõtjilõ **Võrol** Kandlõ kultuurimajan
5.10. ettevõtluspäiv Põlvan
6.10. kell 9 Võrol Kandlõ kultuurimajan **ettevõtluskonvõrents «Tii ummamuudu!»**
6.10 kell 12 Põlva kultuuri- ja huvikeskusõn **ettevõtjidõ tutvas saamisõ mess «Uskmalda, midä mu naabri tege?»**
Oodõdu omma ka ostja – ettevõtja võtva umma kraami üten.

küllh, ku õnnõ julgust jakkus. «Palfo ütlese, et mis nüüt mina, no vahtsõnõ põlvkund om õnnõs hulga julgõmb,» seletf tä.

Naasõ tahtva ilotarrõ

Põlva maakunna Aasta opjas valitu Aigro Aivi (29) tekf aasta tagasi Valgjärvel vallalõ uma ilotarõ. Tiitlit anta es tälle ilma iist: Aivi om käünü hulgal oppuisil ja tege ilotarõn pediküüri, maniküüri, pand geel-küüdsi ja ripsmõpikendüisi, tege näohooldust, tasomist...

«Mõni päiv olõ tennü tüüd 7.30st nikani ku õdagu 11ni,» tunnistf Aivi uma ettevõttõ sissetüütāmise vaiva. «Inemise ei taha jo uuta, tahtva õkva kõkkõ saia. Maal olõ-i ka mõtõt umma ilutarrõ 9–17 vallalõ hoita – tõsõ inemise käävā kah samal aol tüül ja saa-i tulla. A ma ei taha liina är minnä, ma taha uman koton ellä.»

Nii säädki Aivi hinnäst kundõdõ perrä: sõit näide mano ka Kanepilõ, Tartohe, Otõpääle. Kundõsiid tegünes mugu mano. Aivi ütelf, et kõgõ parõmbalõ liigus reklaam suust-suuhtõ: inemise pelgāse võõra ilotegijā mano minnä, a ku tutva soovitas, om asi kimmāmb.

Aivi ütelf, et oppuisist olf kõgõ rassõmb ettevõtluskoolitus. «Töötukassan tetti testi ja üteldi tuu pääle edimādse huuga: sa ei olõ suhtlõja ja ei passi ettevõtjas!» sai Aivi parra lõõgi. A teküs naanõ alla es anna, naas huuga pihta ja no om tegünü joba mõtõ umma ettevõttõ laembas tetä.

«Pia võisi üte inemise viil tüüle võtta,» rehkendās tä. «Selle valisigi ettevõtlusvormis OÜ (Cyaniris OÜ), et olõsi hää tuud tetä. OÜ om tuust kah hää, et saa oppuisi kulu maaha kanda.»

PILT ERÄKOGOST

Aigro Aivi tekf Valgjärvele ilotarõ.

Pruulikoda võtt huugu

Kevajā Pühājõõ pruulikua käümä pandnu Epleri Raini (39) ja Soonõ Mihkli (35) tahtsõ, et ettevõttõ olnu õkva kodo küle all – Urvastõ kihlkunnan Kārgula küllān.

Mõtõ naas susisõma päält tuud, ku Põlvast peri Rain kolmõ aasta iist Kārgulahe kolisi. «Mihkli paksõ hindā-tettüt olut – olf selge ja väega hää mekiga,» seletf Rain. «Pruuvõsõ tuupääle ka esi olut tetä ja tuu kõlvās kah juuva. Sis ütli, et panõmi pää kokko, teemi vähā rohkõmb, ammõtlukult ja müümise jaos. Kõgõpäält pruuvõõmi tutvidõ pääl, mändse mekiga olut kõgõ ināmb kitetās. Seo aasta algusõn naksi paprit ajama, et pruulikota tetä.»

Rahha lātš pruulikua tege-mises pia 10 000 eurot. «Sai töötukassast starditoetusõ ja pia 6000 pannimi katõ pääle mano,» seletf Rain.

Ettevõttõ luuminõ lātš laapsahe, a olu māngse mitu hāäd vingõrpusi. «Mitu laari olut lātš hukka vai sis es tulõ sändse mekiga nigu proovipartiil,» seletf Rain.

Nii trehvāski, et seo suvi vidi mehe olut suurõ huuga Eestit pite lakja, a sis olf kõrraga ladu tühi ja müügivõrku tekki mulk. «Nüüt püvvāmi nii tetä, et laon olõssi kõikaig niipalfo kaupā, et umakandi sõõgikotussilõ saasi,» ütelf Rain, kelle jutu perrä lātš käsitüüolu häste kaubās. «Pääasi, et tetä jõvvat, õllõ-poodi, restoraani ja kohvigu tulõva esi su mano.»

Kārgula mihihi olu om ka tuu poolõst ummamuudu, et ollõnime (Suidsunõ Sannalinõ, Pühājõõ Seerigu Mõro jt) ja lustligu ütlemise omma silte pääl võrokeelidse. «Tuu näütās är, kon mi taad teemi ja elāmi,» põhjõndf Rain. «Tafna inemiisil om huvitav nuputa, mis kirān om, ja uma kandi inemise saava jāl muhelda.»

Ettevõtjas piät iks pasma

Nakka ettevõtjas, soovitõdas inemisele, kiä kaibas, et lövvä-i tüüd, kuigi töötukassa kodolehe pääl ripus mitusada tüükuulust. No oppa ja härgütä pallo tahat, egästütest iks ettevõtjat saa ei. Näide oppaminõ tähendäs maahavisatut rahha. Üts inemine opsõ raamadupidämist, ärijuhtmist, äriplaani tegemist, tekä äriplaani valmis kah... ja vidä nüüt posti lakja. No es jakku tuud ettevõtlikkust. NB! Tuu olõ-i julgus, nigu sakõst essütäs. Eduka ettevõtja üttese, et kunst olõ-i ettevõtõ luuminõ, a tuu hoitminõ: kaup om kõikaig hää ja ettevõtja pidä ummi lubaduusi ka rassõl aol.

HARJU ÜLLE, päätoimõndaja

UMALEHT

Tulõ vällä egä katõ nädäli takast neläpäävä
Toimõndusõ aadrõs: Liiva 21, 65609, Võro liin
E-post: info@umaleht.ee

Päätoimõndaja: Ülle Harju 78 222 21, 56 606 494
info@umaleht.ee

Keeletoimõndaja: Laivi Org laivi77@hotmail.ee

Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster 56 213 177
mariko.faster@gmail.com

Välläandja: Võro Selts VKKF. Trükjä: AS Võru Täht
Lehe välläandmist tugõva:

Uma Leht Internetin: www.umaleht.ee
Olõ Uma Lehe sõbõr:
www.facebook.com/umaleht

Vana pilt kõnõlõs

Maisiäpärõdus Rāpināl

Stalini aigu pruuvsõ nõvvo-kogodõ inemine luudusõ kuningas saia. Nõvvokogo Liidu kommunistlik partei kuulõ, et päävälil ja mais omma «ime-kultuuri»: ku näid vahtsõt muudu – ruutpesitsi – maaha külba, kasusõ ka Eestin nigu nalla.

Vanal-Võromaal panti maisikasvatamisõ käsk legendaarsõ Rāpinā aiatarga Vaigla Adolfi (1911–2001) olgõ pääl. Timä vidämisel naati Rāpinā aiandus-tehnikumin 1950. aastal maisi kasvatama ja arõtama.

Vaigla näkk 12 aastakka vaiva ja arõf tsukrumaisisordist «Põhja pioneer» ināmb-vāhāmb külmākimmā ja varra valmis saava maisisordi «Rāpinā mais». Katsõtuisi perrā julgu Vaigla vällä kittā, et seo mais saa Eestin valmis, and sükskuul põllukuivi tõlvikiid hektāri kotsilõ 80–100 tsentnerit, kuivi terri 30–40 tsentnerit.

Tuu mais panti maaha varra,

lehekuu tõsõl nädälil. Pääle aeti 3–4 cm mulda, et mais kipõmbahe nõna maa seest vällä ajasi – nii varra om lämmi õnnõ mulla päälmane kiht. Meelega mõista panti mais maaha ruutpesitsi: pessä 4–5 seemend, vaih katõ pesä vaihõl olf puul miitret ja ruutmiitre pääl sai maisiterri maaha 15–16.

1962. aasta suvi pidi olõma proovisuvi. Rāpinā aiandus-tehnikumi õppõmajandin prooviti terāmaisi kasvata vaeldumiisi silomaisiga, nii ruutpesitsi ku ka ria pääl.

No proovisuvi trehvās pallo likõ ja maisisaak lätš hukka. Et «imekultuurõ» huug naas Nõvvokogo Liidun maaha käümā, sis otsustõdi Rāpināl, et edespite kasvatõdas maisi õnnõ silo-tegemises.

Vaigla otsusf, et kaidsa-i maisikasvatamisõn tiiduskraati, miä täl inne plaanin olf. Tä naas hoobis tsireliid arõtama. No om Rāpinā mõisapargin nātā kasuman hulga Vaigla tsireliid. Kevä-jä minke kaema, ku ilosahe nuu häitsese!

RUUSMAA ARTHUR,
Vana-Võromaa muusõummõ
päävarahoitja

PILT OM PERI VANA-VÕROMAA KULTUURIKUA MUUSÕUMIST

«Rāpina maisi» siimnide valiminõ sordiarõtusõs 1961. aastagal Vaigla Adolfi juhtmisõl, opva IV kursusõ opilasõ Aasa Jaan ja Kruusi Kalju.

Võromaa kirāmeche Kangro Pärni (Bernard Kangro) nimelidse kirāndüspreemiā saanu Kahro Marek (29) om ummamuudu kirāmiis Antsla takast Oe külāst, kon elli ka Pärni esi ja elās tõnõ võro kirāmiis Pulga Jaan.

Midä tundstõ, ku sait teedä, et sullõ andas Kangro preemiā? Kirotit tuu pääl uma blogi sisse ehk Marek Kahro Mõtteaita kirā Kangrolõ hindāle, sinnā kohegi «Ijälättide kanti»...

Tuu olf väega suur üllätüs. Kuis ma iks astu sändsele rivvi, kon omma joba iin Ruitlanõ, Contra, Kauksi Ülle – kõik suurõ kirānigu. Ma olõ iks nii nuur viil, elutarkust om vähä-võitu. Tunnus, et tuu avvuhind tulf iks väega kipõstõ.

Talvõl kirotit Uman Lehen, et su kodokandin elānüst inemiisist omma hää väega inemise Kangro Pärni ja Kaika Laine. Määne hää vägi Kangro Pärni seen olf?

Tä olf talulats, a täl olf sääne kõva vaim seen. Tä mõistsõ panda uma tundmisõ ja mõtõ nii häste paprõ pääl, et tuud väke või tunda viil seol aastasaal kah. Tä olf sündünü kirānik. Arva, et luudus ja kõik muu, mis timä ümbre olf, jāt uma jale timä loomingulõ.

Miä Kangro loomingust su hingen helises?

Mõni timä luulõtus ja sis timä üts kõgõ tunnõtumpi raamatit «Jälälättes». Sääl om muiduki juttu Tartust, nuurusõst ja tudõngielust, a eks sääl om tuud võru vaimu ka seen. Seo om ummamuudu ja andšak, ulakas, mängulinõ tekst. Tuu om midägi säänest, mis om õkvalt Võrumaalõ umanõ.

Su loomingut lugõnu inemise üttese, et su kirātükü omma kah säänest vurhvi.

No ku üttese, sis ma ei nakka vasta vaidlõma.

Kangro preemiā omma võitnu inne sinno 26 Võromaaga kõüdetüt autorit: Kangro esi, Kunnasõ Leo, Contra, kats kõrda Ruitlasõ Olavi, Kama Kaido, Kauksi Ülle, Kõivu Madis jt. Kelle looming om kõgõ ināmb hinge jäänü?

Hinge om jäänü Kangro ja mõistusõ pääl Contra – tä ei olõ jo hingeline luulõtaja, a tä om iks kuradi hää sulõga! Säänest elurõõmu ja mängulisust om timä loomingu seen iks pallu. Sõnamāngu om ja habõnalõ naarda saa.

Kas kirānduslik kodokant om sinno mõotanu: nii Kangro Pärni, Hānilāse sünnükodo

Kahro Marek: maailma saa ka tõsõ veere päält kaia

HARJU ÜLLE PILT

Kahro Marekil tulõva kõgõ parõmba mõttõ pāhā luudusõn.

ku Pulga Jaani poolõ om su puult tsirgutsiivul õnnõ paar kilomiitret?

Midägi säänest om tan jah, mis pand kirutama. Korgiid maki meil ei olõ, järvi – Ähijärv om, a tuu jääs siist kavvõmbalõ. A egān hainalehen om midägi säänest umma ja kodost. Tuu iks mõotas. Lää egä päiv mõtsa, ku saa. Siini otsma. Ma ei korja näid, a käü kaeman, kas om seo süks midägi manu tulnu. Tuu om umaette rāndāmine ja mõttõ kah urisõsõ pān. Teosõ kirota valmis lavva takan, a «siimne» sünnüse iks puiõ all ja kivi takan.

Preemiā sait hindā neländā raamadu iist, mille päälkiri om «Seal, kus näkid laulavad». Kuis sääne põnnõv ja vigurinõ lugu sündü?

Ma või näüdādä tuud kotust, kon tuu mõtõ tulf. Tuu olf üte paiu all. Paiu ināmb alalõ ei olõ – torm murdsõ maaha. Sääl määnegi nips käve. Olf muiduki juba varõmb egāsugutsiid mõttiid, a sääl nuu mõttõ võti kõrraga sändse kuju, et nüüt võissi istu lavva taadõ ja kirutama naada.

Panõtinnekirotamist jutu mustri paika millimeetri täpsüsēga nigu kangakudaja. Mille?

Raamadu kirutaminnõ om sääne ohtlik rānnāk. Nakkat minemā, tiidmāldä, kon om tuu kotus, kohe tahat jõuda. Plaan piät olõma.

Võiduraamadu tegevüs om pantu käümā Virumaal, mitte Võromaal. Mille sa es taha kodokanti raamatuhe panda?

«Seal, kus näkid laulavad» om sünge, kriminulli muudu raamat, kon om kõvastõ tapmist ja säänest musta krooniga värki. Kuis ma tuud sis umma kodu-

kanti panõ? Virumaa om kavvõl, las nuu näki sääl olla...

Tunnus, et olõt surma üle pallo mārgotanu. Ilmu jo Uman Lehengi hingiaol su mārgotus «Tullõ vai mulda?», kon sa kõnõlit matussõkombist.

Tuu ei tulõ tuuperäst, et ma olõssi väega sünge meelega. Kõik inemise ju piät ütskõrd siist ilmast minemā astma ütēl vai tõsõl moel. Surm ei olõ midägi säänest, midä piāssi väega pelgāmā vai umma ellu kunstlikult pikendāmā. Tulõ tuu pääl mõtõlda, kuis umma ellu niimuudu ellä, et midägi es jäänü süame pääl.

Sa püvvāt kumbata inemises olõmisõ piire. Sāndsit inemiisi om veidü. Kas tunnõt, et olõt ütsindä?

Tuud kül ei tunnõ. Ma taha näüdādä lugõjilõ, et saa ka maailma tõsõst veerest kaia. Inemise tükise mõtlõma väega üttemuudu, tuu ei olõ hää. Maailm iks muutus, a inemise loomus väega ei muutu. Kõik tuu kuri ja halv inemise seen jās alalõ. Tulõ mõtõlda, kuis olla parõmb inemine, kuis maailma veidükese parõmbas kõpitsa. Kuis löüdä tuus vahtsit knihve, ku vanna rata pite ināmb ei saa minnā.

Kas olõt saanu ummi kirotuisi pääl vastust, om kiäki tahtnu ütē vai tõist arota?

Jah, selle et inemise võiva jo sannalava pääl vai sünnüpäävalava takan egāsugutsit asju lobista, a väega tõtsist asjust nigu elu ja surm sannalava pääl iks ei kõnõlda. Inemise tahtva aruta ka ütiskundliidsi asju, filosoofia lāt häste pääl: kuis olla õnnõlik, kuis löüdä hingerahhu. Tuu om nigu keriguteema, a inemise ei käü

ināmb kerikun. No ma olõ esi kah paganausku...

Sul omma ilmunu ka raamadu «Kaljud ja kameeleonid», «Päikseta paradiis» ja «Viisteist naeratus». Kuna võrokiilne raamat vällä tulõ?

Tahassi kiruta külh, a tuujaos olõssi vaia rohkõmb julgust ja tarkust manu. Mul om iks väiku pelgüs vai avvustus Võrumaa ja võru keele vastu. Näüs...

Minkast võisi tuu raamadu kiruta?

Võrumaa inemiisist.

Määndse võrokõsõ omma? Üten Uma Lehe mārgotusõn kirotit: «Võrukõsõ omma neo ehtsä vana eestlāse, kiä omma kadajasakslasõ ja võsajānki kombist rikmalda. Tugõva hindātiidmisēga maainemise, kiä ajasõ umma asja.»

Tuu omgi sääne hää võrukõsõ diagnoos. Inemise iks tükise liina poolõ kaema, sääl ollõv õnn, raha ja kõik tuu hää kraam. A kiäki piät jo maal kah elāmā, vannu kombit hoitma. Juurõ omma inemise jaos tarvilidsõ, hoitva maa külle ja tävve aru man.

Miä sullõ miildüs kodokandin Antslan?

Seo om kodu, nii lihtsä tuu omgi. Süä om sääl, kon kodukotus. Misjaos ma piāsi sis otsma vahtsõt kotu kongi suurõn liinan vai vällämaal? Vällämaal om pallu larmi ja säänest mõttõlda mulinat. Muialpuul omma inemise väega rahudu, Eestin om iks ināmb inemiisi, kes omma tasadsõ ja ausa kah. Säänest silmäkirālikkust, üteldäs poliitilist korreksust om muialpuul iks palluvõitu. Ku tuud saa liiga pallu, sis inemise ei tiia ināmb, kuis astu vai istu. Pelgüs om, et äkki pahandami kedāgi tahtmalda.

Eestlāisile pantas halvas, et mi ei salli võorast: musti, homositi ja tõisi.

Tuu ei olõ vast vain, tuu om sääne ausus – üteldäs vällä, kuis tunnus. Kõik, mis om võoras ja kavvõn, tuud ei piäki kõrraga umas võtma. Ei olõ mõtõl hiitüdä, et meil om võoraviha. Tuu om hoobis ettevaatus: võõrit om Eestimaalt aastasatu joosul väega pallu läbi käünü ja rahvas tahassi vahelusõs rahun umaette olla.

Midä sa esi tahat viil är tetä?

Tahassi lugõjilõ rõõmu tetä ja mõtlõma ka panda, kõnõlda tähtsist asjust, mis süänd pututasõ. Kas avvuhindu om vai ei olõ, tuu ei olõ määnegi teema.

Küsse HARJU ÜLLE

Kiri

Kiri saada aadrõssil
Tartu 48, Võro liin
65609 Uma Leht vai
info@umaleht.ee

Toimõndusõl om õigus kirju toimõnda ja naid lühendä. Kirā iist honorarri ei masta.

Kotussõnimmi saamisõst

Kuis vanal aol omma kotussõnime saanu, tuu kotsilõ om egäl nimel uma lugu.

Kõrd lānnü silla pääl sitakuurma ümbre ja Sitasilla (Saalusõ kandih) olnuki valmis.

Mille om Peedepuustus kutsutu tsipakõnõ savikausi-kujulist vesist niidütsopakõist, koh olf ka mi talo linahaud, ei mõis-

taki üteldä. Om tuu Sarvõ, Aia ja Tsjooma talo piirimail. Võiolla olf kunagi Tsjooma taloh Peetri-nimeline peremiis? Tsjooma nime kotsilõ ei olõ ma kah midägi kuulnu. Tsjooma talotarõ hundamendist lõunõ poolõ om tasanõ peenükese hainaga niidüriba – Moroniit. Tuu nimega om asi selge. Maja ümbrus om võro keeleh «muro» vai «moro».

Inne ku mitmõ külä ütēs Ko-

lepis kokko panti, kutsuti mu väikeist kodoküllä Soekülās ja edesi lõunõ poolõ olf Soemõtsa külä. Nuus kats külānimme umma saanu sääl kandih elotsõnu mõtsasussõ perrā.

Soemõtsa külāst lõunõ poolõ om Vaestõlatsi külä. Mi kuna-ginõ postimiis Lõvaski Piitre ristse külā ümbre Ikuoras. Timä arvatõh vaesõlatsõ õks ikva ja vahtsõnõ nimi passis.

LAANEKIVI ÕIE

ANTSOVI RAIVO PILDI

Miisõbra Savõrna mesinigu Kukõ Maidu leti takan.

Valgjärve valla aastapäävä lillesäädevõistluse võidutüü saiva vällä valli Savõrna laadakülälise. Üte helüga võitsõ intrigiirv nimega tüü «Usside pidu», autor om Drenkhani Maria.

Peeti mihklilaatu

Puulpäävä peeti Sulbi ja pühapäävä Savõrna mihklilaata, mõlõmbal laadal oll' mineväst aastast inämb kaupmiihi, no ostjitt samapallõ nigu iks.

Laadakõrraldaja ütli, et kauplõja jäivä iks rahulõ. No jutus tull', et äkki tõmmada laadapäivä «rahapäivile» lähkumbäle. «Märgimi, inemiisil om tõtõst kuu lõpun veidü rahha,» üteli Savõrna laada kõrraldaja Luiga Anu.

Mälestüskivi keriguinemiisile

Süükskuu 17. pääväl panti Varstun Eesti apostligu õigõusu Mõnistõ-Ritsiku kerigu manu mälestüskivi katõlõ mi kandi keriguinemisele, Pedäjä Theodorilõ ja Annalõ.

Nii hulga rahvast – puulsada inemist – ei olõ Varstu kerikun hulga aigu olnu: mitmõ korgõ keriguesä, kaitsõliitlasõ, Varstu ja Mõnistõ kooli kodutütre ja nuurkotka, Theodori ja Anna tütre Maretõ poig Schultzi Uno.

Kiä olli Pedäjä (Petai) Theodor ja Anna, kelle õigõusu kerik 2012. aastal õigõusu märtris kuulut? Theodor oll'

Mõnistõ-Varstu kerigu kõstri-koolioppaja ja kogudusõ koorijuht, toimõnd Kaitsõliidun ja juhtõ Vahtõ-Roosa kuuli. Tä naanõ Anna oll' kah oppaja.

Theodorit tundnu inemise omma kõnõlnu, et miis oll' olnu väega rangõ, kimmä sõnaga, küländ kuri koolipapa.

Mõlõmba viidi usu peräst 1941. aastal Tsiberile. Theodor hukati surmalaagrin 1942. aastal, Anna sai hukka 1948. aastal. Neo inemisõ mõistsõ Vinne võim surma vaimuligu ammõdi peräst. Tuuperäst ommaki nä nüüt Eestimaal 11 pühäkus tunnistõdu inemise hulgan. Mälestüskivi manu tuudi tuu märgis 11 verevõt ruusi.

LAUBE ENE

VARBUSE MUUSIKAMÕIS

OKTOOBER 1

Laul lätš mõtsa

19.00

Kunnakuur Ummamuudu

Metsatõlli

Piletid Piletilevist või tund enne algust kohapeal. Piletihinnad 6-12 €, lapsed kuni 7a TASUTA

VARBUSE MUUSIKAMÕIS

Mihklipäiv lõpõt' suvõ

NÕLVAKU KAIE

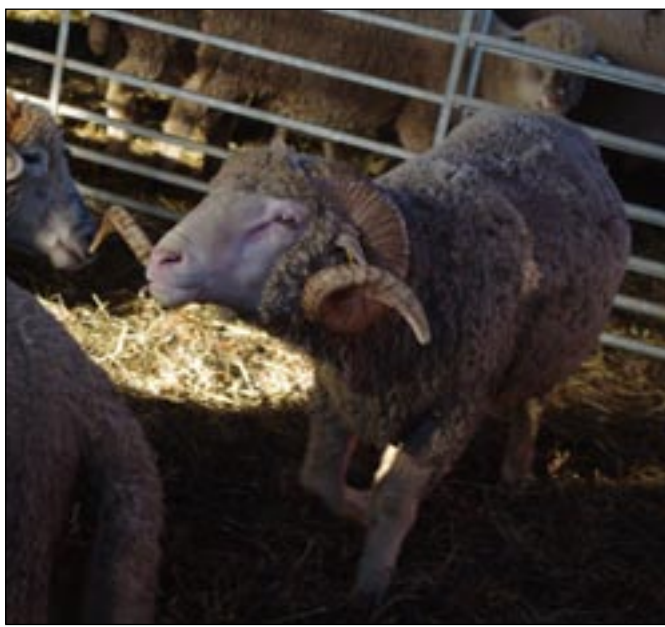
Mihklipäiv om käen, kaali kooban ja naasõ tarõn, ülti vanast taa ao koh-ta. Üldäs viil, et egäl oinal uma mihklipäiv... Sääntseid sarviliidsi om muiduki nii nellä ku katõ jalaga, a kas näil kõigil õkva täambä tuu aru and-mise päiv om... vaivalt külh!

Mõnõl puul om vihanõ suvõlõpp iks umajagu kurja tennü: hainarulli ligunõsõ nurmõ pääl, poolõst kerest vii sisen, rassõmban maan kasunu karduli tükise mädä-nemä.

Mehkamaal, nigu enämbüisi Võrumaal, om tasatsõid nurmi õks vähämb. Rüüpõldki kündäs oru nõlvalõ, nigu Kõiva Inda laulu sisse om kirutanu. Tuuperäst ei olõ vesi pallu hätä tennü. Pärtlipääväst pääl käänd ilma nii suvitsõs, nigu olõs hainakuu takastperrä kätte ant!

Kikkasiini oll' timahava nii pallu, et sai tõisilõ jagamisõs kah – kuis sa na õks mõtsa jätät. Nuil, kel lähkül seenemõtsa ei olõ vai kiä esi sinna ei päse, om armõdu hää miil, ku pannitävvegi saava.

Vahel küüsüs mõni tutva, et melle külh timä alasi mõtsast medägi ei lõvvä, ka säält, kohe ma esi teda juhatanu olõ. Olõ sis nallaga poolõs ülnü, et mõtsa ei massa minnä õnnõ saagi

HARJU ÜLLE PILT

Egäl oinal om uma mihklipäiv, inemiisil kamba pääl üts.

peräst, sis enämbüisi suurt ei lõvväki.

Hulgi ümbre ja kae niisama kah, mis säält näta om, külh sis mõtsavana juhata, kohe vaija. Mi mehega olõmi tõnõkõrd peris «prohvi» essüjä ja tuust om kassugi ollu: «kiäki» om näüdänü väega ilusõid kotusõid, kon varõmb käünü ei olõ ja kost medägi korjada ka om. Luudusõn nii ei saa, et võtat korvi ja lähät nigu puuti riulidõ vahelõ, et olku olla.

Mi pere meesterahval oll' seo suvi viil paar ummamuudu juhtumist ehk «suurliina tulõ» tuudi õkva Võrumaalõ kätte.

Ähijärve veeren sai tä näta, kuis noorõmban keskian naistõrahvas peris rahuligult ja häbenämälä alastõlla vette jaluf, ja

Karissõõdä kandin mõtsan oll' tä trehvänü scenelist, kel õnnõ bikiini ümbre.

Ku ma küüsse, kas tuul näitsikul vähämbält kummiscerigu jalan olli, tunnist' miis, et tuud tä es kae. No muiduki, medä imet tä nuid seerikuid kaema pedi!

Tiiä ei, kas tuu pallu kõnõld kliimamuutus nii mõjus, aga ku ennembi kandi uibu üle aasta, sis viimätsel aol omma egä suvi täüs ja kiäki ubinõid väega ei himusta. Kähripini käävä külh üüse süümä, aga nä hapnõid ei võta, sülgäse vällä: süü esi, ku tahat!

Ja vähä viil tuust, et aian ubinõid pallu, seo keväje häitsi kõik esi külvnü mõtsiku puu, esiki inemisepekutsõ, nii et ime

kaija. Nüüt omma kõigil tsillukõsõ punatsõ ubina kah külle. Väega ilusa, mis sis, et süvvä ei sünnü! Kiä tiid, kas ubinõidõ rohkus vai medägi muud, a tinavaasta om pallusid tutvõid moosihullus nakatanu.

Ubinõid keedetäs kokku kõrvitseide ja kabatšokkõga, nõglapaiumarju ja porknõidõga, pandas maitsõs kanceli, kardõmoni vai ingverit ...

Ildaigu sai teedä, ku armõdu hää liim saa kurgist ja kabatšokist, värvis ja maitsõs kõlbas manu nii porknas ku piit.

Sügüsesiini mi kandin kuigi pallu es olõ. Liivatõ mõtsaalusõ omma jo maru kuiva. Mõni lepäsiin, kõosecenekene, puravek vai pilvik jäi õks näppu.

Muiduki om mõtsan seene-sortõ ilma du pallu. Luuduskaitsõseldsi Varstu osakunna inemise ja Mõnistõ muusõumi rahvas teivä, nigu viimätsel aol egä süüks, muusõumi man suurõ scenenäütüse. Seenetundja Liiva Vello juhaf tuud suurt scenetalgut ja sortõ tull' kokku 147.

«Ku uhkõ omma, Võrumaa, su mõtsa,» tulõ jäl miilde Kõiva Inda laul, ku pedäjeide, kõivõ ja kuusi vahel ümbre hulgit.

Ka peris ilda kuulõt ütte vai tõist tsirku hellü tege-män. A tõnõkõrd om ilm nii vaganõ, et kuulõt, kuis kõl-lanõ lehekene puust maha satas... Külh om illus!

Kõgõ parõmba Tori hobõsõ arõtaja tiitli lätš tõist aastakka Vaabinalõ

Eesti Tõuloomakasvatajate Liidu näütusel «Tõuloom 2016» (Ülenurmõn 3.09.) kuulutõdi joba tõist aastat kõgõ parõmbas Tori hobõsõ arõtajas Adra Ester (52) Urvastõ kihlkunnast Vaabinast.

ma ja inemiisi vidämä.

Ester lüü ütlen ka hobõsidõ veovõistluisil. Üte kõrra om tä võitnu kolmõvõistlusõ ja nuuri hobõsidõga om kats tõist kotust saanu, üte timahava Vahedaga. Tälle miildü ka vankrisõit ja seo aasta käve tä uma neläaastadsõ

täko Hästiniga rakendispordi võistluisil. Huvilidsõ saava timä man ka ratsutamistrennin kävvü.

Adra Estri hobõsõkari (parhilla 16, kõik Tori hobõsõ) sai algusõ 1990. aastal, ku tä sai Kuldri kolhoosi lakjaminegi

aigu hindäle äkilidse olõkiga Kapriisi-nimelidse märä, kellega umanikus saanu inemine toimõ es tulõ. Mõnõ ao peräst kolisi Ester ütlen hobõsidõga Vaabinalõ ja no omma kafan joba nelländä põlvõ märä.

UL

Seokõrd kiti hobõsõkohtunigu kõgõ inämb Estri katõaastast määrrä nimega Vagimeeli.

Kõgõ parõmbas arvati Estri hopõn tuuperäst, et tä kullõl häste sõnna ja näkk kõgõ rohkõmb Tori hobõsõ muudu vällä. Liikmine oll' väega hää ja hüpäs kah häste. Samma üteldi minevä-aasta Tori märä Vaheda kotsilõ.

Vagimeeli om uudishimolinõ ja taht väega silestämist. «Nigu lats iks – tälle miildüs mängi,» muia Ester. «Seo aasta om sündünü kolm varssa, kellega Vagimeeli saa mängi, vana hobõsõ inämb ei viisi jo.»

Ester selef, et hää hobõsõ saa iks hääst varsast. Kõgõpäält vali tä vällä varsa, kedä nakkas vällä oppama. Innekõkkõ om vaia tä inemist kullõma opada.

Tori hopõn miildüs tälle selle, et om arõtõt universaalsõs, kiä süü hainamaa haina, om hää tervüsega, sõbralik ja hää opja.

Ester pand kõik hobõsõ vchmerde vaihõlõ, tä oppas näile põllutüü tegemist ja päälõ toda om hopõn valmis sadulat kand-

Adra Ester Ülenurmõl näütusel «Tõuloom 2016» uma Tori märä Vagimeeliga.

SEPÄ KRISTA PILT

Kallis košankäük

LEINUSO ARVO

1980. aastidõ edimädsel poolõl käve tiichitüs Käätsost Mõnistõ poolõ. Ma kammandi kah tuu man. Vahtsõ tii tsiht lätõ vanast tiist kavvõmbõlt ja es sekä liiklust. Kül oll tegemist viiga, esieranis Kaku uja man, selle et veskitammi es saa alla laskõ.

Kaibõmi truuba vundamendi jaos kaiviku kuivalõ maalõ, a iks presse vesi läbi maa sinnä sisse. Pidi kõik aig vett vällä pumpama.

Nädäli lõpun jõudsõmi vundamendi är valla ja jä-timi kivistümä, et iispäävä toro paika nõsta.

Oll selge, et katõ pääväga tulõ mulk veereni vett täüs. Tuuperäst sai tüümiihiga kokku kõnõldus, et nä tulõva pühapäävä õdagu vett pumpama ja hummugus om kaivik kuiv.

Pühapääväs lätõ ilm väega külmäs, a tuud es saa kaia. Vasta õdagut korjassi mehe massina pääle, et truuba manu sõita.

Miihi olõminõ oll veidü karvanõ – nä olli vaihõpäält vast «vannakurja» pruknu. Poodist müüdä sõitõn ütli mehe, et üts kõrralik kül-

KOHA PRIIDU TSEHKENDÜS

märohi kulus är. Ma ütli, et tuu kõrralik jääs kül är, a et mehil miil väega mõrrus es länntü, sai üts piit (vein) iks är võetus.

Jõudsõmi ilostõ kohalõ ja mehe naksiva tegutsõma. Ütli, et lõvõv kõgõpäält putka läm-mäs – sis om vaihõpäält hää nõnna lämmistämä tulla.

Järgmidse hummogu sõidi tii pääle. Hiitumine oll suur: ei olõ miihi, ei olõ putkat, innõ unik tuhka putka asõmõl.

Mõtli, et äkki jäivä magama ja naksi tokiga tuhka segämä. Es lõvvä midägi erilist – lätõ õkva kergembäs.

Märguti veidü aiga ja otsusti sõita poodi manu, et säält liina telefoniga kõlita.

Es saa kuki pallo sõita, ku vastu tulliva kats sõpra, esi peris lõbusan tujun.

Küsüsmise pääle, kost sis tulõk om, kostsõ vanõmb miis: «Sai noorõlõ mehele pruuti

otsman käütüs.»

A ku mehe silmäsi, et truuba man putka asõmõl laiutas tühi plats, jäivä nä õkvallt tõsitsõs.

Mis oll juhtunu: mehe küti putka läm-mäs, lasiva veini är. Tuust jäi veitüs. Nä visksi viil puid ala ja lätõ külä pääle midägi veinile mano otsma. Säält trehvsivä kokko lustiliisi kafanaisiga ja pido ollgi vallalõ.

Rahvas rännäs

Päält sõta rännäs rahvas ilma pite: kes es tohe minnä kodupaika, kel olli koskil võla vai halva teo.

Kruutusõ moonakülä rahvas tiidse, et ku tull setukas suurõ vankriga, oll potiseto. Ku tull laia kaarõga mitu hobõst, olli mustlasõ platsin. Nä tahtsõva õnnõ kuuluta, a tiieti, et paari päävä peräst är nä läävä.

A ku tulli kompsõga puhvaikadõga inemise, sis nakaõ moonakülä podisõma: naa olli siiätahtja!

Ku saiva sovhoosidirektori jutulõ ja lua jääi, sis ka jäivä. Tüüliis oll vaia ja et direktor esi oll Vinnemaa cestläne, sis tä nigu tugõsi näid. Elämä sokutõdi nuu veneläse mi inemiisi manu: tarõ tetti palakaga

poolõs ja nii pidi elämä.

Kos nä ka ellivä, käve üle pää poslamasla ja küüslaugu hais. Kartula panni nä maha lapjuga ja inne süküst noid es putu. Olli kadõda, et eesti «fäsiisti» mõistva kartult kasvata, a näid ei õppa kiäki.

Meil olli võõridõ latsiga ütidsõ mängu iks luure- ja sõamängu. Nõrgõmba olliva sakslase ja kipõmba veneläse.

Kruutusõ mõisa parki panti huuldama Dusja: rinnakas, teküs, kõrvarõnga klõbisiva kõrvan ja siidine gaasirätt hoitsõ krunni paigan.

Mi naasõ olli väega hiitünü, kui tä tekk suurõ kivvest viiriga klumbi keset parki. No es olõ säänest inne nättü!

Dusja lei üle naabrikülä Ivani ja tollõ väiku tütar tull sis essä otsma... Nigu seebikas.

Dusja oll katõ pojaga ja kuuluf, et täl miis kindral ja är kaonu. Saiva sis umaette tarõ ja vüüruse.

Sovhoosin lõppi tsiga. Dusja üteli: vot Leningradin sai süüdüs ussitanu raipid kah, seo om värske. Sis tä poissõga vidi tollõ tsia hindä poolõ. Kiitse siipi, sültü ja suppi.

A nä veneläse teiva ropult rassõst tüüd ja ku oll vaia, sis streiksevä ja sõimassiva kah.

Ku cestläne pelläs varguisi, kākse asjo ja ilman midägi es jaota, sis vinne hing oll väega helde. Trehvati kommi saama, anti egäle latsõlõ, kes muru pääl oll. Vinne mammi tull iks hädan latsõlõ appi ja mu latsõpõlvõ tegigi rikkas naabri vanaimä Anna.

RAUDKATSI ENE
Võrokõnõ Kurõmaalt

Vallavanõmba äpärdüs

Eesti riigi edimädsel aol olli latsõ ristjadsõ. Vadõri ja osa küläliisi olli joba kohal. Kerigupoõtjalõ minti perrä.

Vallavanõmb oll kah kutsutu. Tuu tornaõs ussõst sisse, näkk lavva pääl torti ja kitt: «Oi mis torõ kuuk!». Es ütli terege. A sis hüpäs kõrraga hiitünü näoga tagasi ussõ taadõ.

Kae, vanast es tohe ilma koputamada sisse tulla. Koputõdi ja ku luba anti, tull sisse.

Vallavanõmbalõ tull tuu vana kommõ miilde tsipa ilda. No nakaõ sis vahtsõst pääle: kopuf, lubati sisse ja üteli: «Tere õdagust!»

POLLI ELSA

Kõik nakkas pääle plaanist

Mul om hää plaan. Kaegõ, Vagulast, säält, kost Võhandu jõgi vällä juusk, ei piä timä mitte juuskma. Timä piät juuskma läbi Tamula!

Tuu jaos tulõs paar-kolm kilomeitret Vagulast Tamulahe Roosisaart piten vahtsõst jõõsängü kaiba, paar väikeist tiisilda chitā ja perän kaia, et vesi õks ilosahe Tamulast Võhanduhe vällä juusk.

Välläjuuskminõ om kõgõ tähtsämb. Tuu sai selges kemmergun istõn. Kõik aig naarimi vinläisi, et nimä ronisõ jalguga poti otsa, a no kõnõlasõ targa inemise, et vinläisil omgi õigus. Mugavalõ poti pääl istõn om soolikas kinni pressit, välläjuuskmisõl takistus iin ja säält nakkasõ pääle egäsugudsõ tervüschädä. A ronit jalguga poti pääle nigu vinläne, sõs om soolikas vaba ja saat tuu tühäs tulista.

Nii et panõmi Vagula ja Tamula peräsooligu kah õigõhe tüüle. Parhilla om tä viikasvõ täüs kasunu.

Ku Võõpson elli, sai selges, et Lämmajärve kala ei tahaki hainu täüs kasunuhe Võhanduhe umma nõnna tsusada. Lasõmi Vagula ja Tamula vii jõkkõ, inne lahumi Võhandu päält kõik tammi maaha. Rä-

RUITLASO OLAVI,
arhimeedes

pinä paprõvabrigu uma kah, jõõotsa ei pühitā paprõga. Sõs nakkasõ asa sündümä.

Kala mõtlõs, et midä ma sinnä Pihkva järve tsolgi sisse ujo, ku ilmadu suur Võhandu om vett täüs ja mul om Tamulan ja Vagulan parõmb olla ku Lämmajärve-viirside kalamechekolhoosnikidõ-pätte man.

Võhandust saa tõnõ Imäjõgi, tuu vaihõga, et Võhandu vesi nakkas olõma puhas, mitte savikõllanõ nigu Imäjõõn. Kõik kala pand padavai üles Võro liina ala ja siiä tetäs vahtsõnõ suur kalamajand ja tüüstüs. Liin saa rahha, sõs pand tuu kohegi taristu sisse, pand kasvai vana piiretusevabrigu korsna vahtsõst tossama. Piiretus kulus õks är, kasvai kiholasõpunnõ määrmises...

A võõras om jalguga poti otsa minnä. Pruuvõs: olõt potist nii kavvõl, et ku lartsakas käü, omma tagaots ja jala likõ. Tuuperäst olõs vaia muudsam-pa insener-tehnilist lahendust. Tollõ võinu jälki võro tiidläse vällä märki, panõsi Võrokivi tehassõ vahtsõst tüüle, mõõsi tervele ilmalõ häid glasuuri-tuid savist peldikupottõ...

Vot mis või saia, ku sul om alostusõs hää plaan!

Tossu Tilda pajatusõ

Agitaator viiga hädan

Nuu ammuskidsõ suvõ olli ilosa. Päiv paistu ja vihma sattõ harva. Tammula järve viir oll rahvast täüs – päävävõtja, ujoja ni tsuklõja. Kõigil tull silma pääl hoita. Toonaskinõ vetelpästepäälük kutõ ammõtihe uma noorõ sugulasõ.

Poiss saisõ vetelpästeputka rõdu pääl ja karisf läbi mõgafo-ni, et kiäki es ujonu välläpoolõ ettenättüt piirkunda. No tedä sai tuu suvi iks pallo nätäkuulda. Tuuperäst naati tedä Agitaatoris kutsma.

Mõnikõrd patsiirse poiss tähtsähe basseini silla pääl ni näüdas päivä saanu noorõ iho illo. A mitte kunagi ja mitte

kiäki es näe nuurmiist järven. Perän tull vällä, et Agitaator es mõista ujo.

Kavval mõtsatsiga

Jahimiis vinnaõ kodo imäst maaha jäänü mõtsatsia põrsa. Pere kasvat tedä luti otsan ja tsiga käve nigu pini pererahval takan.

Ütspäiv päsõ tsiga vällä ja pand mõtsa. Mõtsan istõ scenelidse ja võti kihäkinnitüst. Tsiga tund leevälõhna ja lätõ mano – oll harinu, et inemise andva peost süvvä.

Scenelidse hiitü hirmsahe ja joosi suurõ rüükmisega katõlõ poolõ: mõtsatsiga, mõtsatsiga! Tsiga naas rahuligult maaha jäänüid võiuleibu mekmä.

Lats võlaraamatun

Ku ma olli kuvvõaastanõ, saatsõ imä minnu elun edimäst kõrda ütsindä puuti. Tä andsõ mullõ üten kümme kruuni ja üteli, mitu ijätüst tuu iist saa.

A nigu ma poodi ussõst sisse astsõ, lätõ mul hirmuga meelest är, mitu ijätüst tull osta. Mõtli sõs, et ku üten anti kümme kruuni, sõs saa ma jo kümme ijätüst.

A rahha tull puudu. No maa-

RUNTALI ASTRID
Parksepä Keskkool

Latsilõ

Latsinuka toimõndaja:
Fastrõ Mariko,
tel 56 213 177

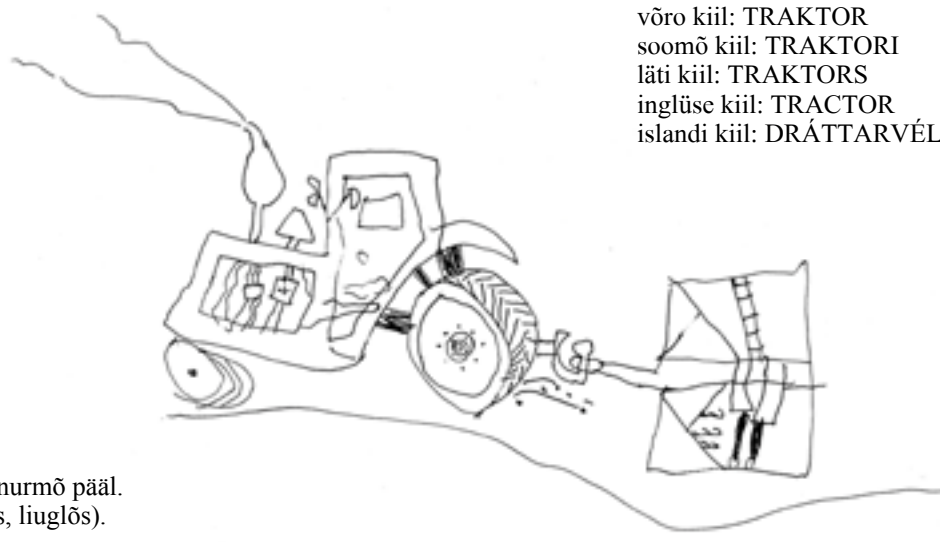
Latsinuka tugõja:
Eesti Kultuurkapitali
Võrumaa ekspertgrupp

Vali' vällä õigõ tegosõna!

1. Traktor (tüütäs, juusk, lehites) nurmõ pääl.
2. Traktori korstna (hüppäs, savvas, liuglõs).
3. Miis (süü, randaal, istus) nurmõ.
4. Perän tä viil (oppas, juu, kultiviir) nurmõ üle.
5. Sõs om sinnä' hää rükä (külbä', istuta', kaiba').
6. Rügä (tulõ üles, jääs magama, laul) viil sügüse.
7. Mõtskitsõ (kilkasõ', sõõvä', mõskva') rüäorast.
8. Rüäoras (pulstus, krabisõs, jääs) talvõs lumõ ala.
9. Varra keväjä nakkas rügä (kasuma, tol mama, kraapma).
10. Vahtsõ sügüse (pess, tege, lüü) miis kombainiga vilä är'.

võro kiil: TRAKTOR
soomõ kiil: TRAKTORI
läti kiil: TRAKTORS
ingluse kiil: TRACTOR
islandi kiil: DRÁTTARVÉL

Joonist' SAARÕ HINDRIK (7)

Vastusõ: 1. tüütäs, 2. savvas, 3. randaal, 4. kultiviir, 5. külbä', 6. tulõ üles, 7. sõõvä', 8. jääs, 9. kasuma, 10. pess

Võrokiilse multika', kildamängo' ja memoriini' latsilõ: wi.werro.ee/lastekas/

Kuuluda

Kuulutusõ saatkõ
info@umaleht.ee
vai kõlistagõ
tel 78 22221

Kaal kaos kimmähe – avitas kodo-ne tervüslük süümine. Tohtri kitvä hääs! Hinna nakkasõ pääle 6.90 €/kuu. Tulõ mano: www.erikorgu.ee.

Telli Uma Leht Võromaalt peri sõbralõ, tutvalõ vai sugulasõlõ!

6 kuud – 6 €
12 kuud – 12 €
Vällämaalõ: 39-42€
Telli saa tel 78 22 221 vai
info@umaleht.ee

**«Vahtsõmbat Võromaalt!»
Vikerraadion egä neläpäävä kell 17.05!**